

zboljšani kervi, ktera tedaj kot spremenjena v levi serčni predalček prestopi. Ta predalček zažene s kiselcem navzeto kri v eno serčno žilo, t. j. v debelo žilo „igralko“ (odvodnico = Herzsclilagader), in iz te dalje v razvejene žile, ki se razpletajo po sprednjem in pa po zadnjem delu trupla. S takimi žilicami so vsi deli trupla in zunanjih udov prepreženi ter končajo v jako tankih nitkah v znotranjem in zunanjem telesu.

(Konec sledi.)

Šolsko obzorje.

Iz Štajerskega. Pri nas zelo manjka učiteljev. Za podučiteljske službe z 240, 300 in 360 gld. — nihče ne prosi. Take službe morajo se po 2- in 3-krat razpisati — in še večkrat zastoj. Za učiteljske službe s 400 in 500 gld. oglasi se po navadi le po en kompetent. In to pomanjkanje postalo bode dan za dnevom več; kajti obstoječe šole se močno razširjujejo.

V učiteljskih pripravnicah v Mariboru in Gradcu je le malo kandidatov, tedaj malo naraščaja. Ker je materijelno stanje tu boljše vredjeno nego na Kranjskem, došlo bode še mnogo kranjskih učiteljev tu sim. In to je tudi prav. Zakaj bi doma stradati morali? In tukaj zvedenih in narodnih učiteljev kaj potrebujemo, ker po nekterih krajih niso učitelji ne kuhani ne pečeni. Izjeme so prav redke.

Čuje se, da bode naš deželni zbor vse učiteljske službe od 400 na 500 gld. letne plače povzdignil. In to bode skoraj primoran, ako se bode hotlo dovelj moči za uč. stan pridobiti.

Iz Ljutomera. (Šolska veselica.) Na praznik sv. Alojzija imeli so ljutomerski učenci prav vesel in prijeten dan. Zjutraj ob 6. uri so imeli sv. mašo. Potem pa se zberó vsi učenci na tergu, in zapojó pesem »Vsakemu svoje«, ter pevaje po dva in dva korakajo proti Cvenu, v vas $\frac{3}{4}$ ure od Ljutomera, kamor je bil izlet šolske mladine odločen. Tu zapojó učenci »Otok Bleški«; potem pa jim g. nadučitelj razlaga pomen tega šolskega praznika. Na to so učenci svoje naučene pesniške izdelke deklamovali. Čulo se je več lepih pesem n. pr.: »Orjaška igrača«, »Očala«, »Piščalka«, »Sreče dom«, »Šolski zvon«, »Vojaška« in še veliko drugih slovenskih in nemških.

Na zadnje učenci zapojó še »Na jezeru«, ter se radostnega serca podajo na zeleno tratico v prostornem ogradu; tu je bil postavljen mali oder z zelenjem okinčan, namenjen za predstavo dveh glediščnih iger, namreč: »Kaznovana radovednost« in »Boječi Matevž«, kteri je prinesel lep »Vertec«, ki ga naši učenci tudi z veseljem čitajo. Omenjeni igrici so učenci in učenke 4 razreda dovolj dobro izverševali in s tem mnogo smeha napravili mladim in starim, ki so bili nazoči. Za to! predstavo se je dalo mladini nekoliko prigrizljeja, da so si okrepčali še svoj želodec, in potem lože telovadili in rajše se igrali in skakali po tratici. Čas je pa naglo minul; še malo so učenci deklamovali, potem smo pa šli nazaj domú.

Iz Notranjskega. Ljudski učitelji na Kranjskem še zmiraj težko čakamo, kdaj nam bode zasijalo milejši solnce, da dobimo vendar nekaj več kervavo zaslužene plače. Učitelji prav radovedno in pazljivo prebiramo časnike, in iščemo od verstice do verstice, kje bodedo naši veselo sporočilo, da nam je plača zboljšana. — Prav po naključju sem dobil v roke časopis »Soča« od 27. jan. t. l. št. 4. Na tretji strani bere se sledeče:

»Postava, ktera vravnava plačo ljudskih učiteljev na Kranjskem, še sedaj ni poterjena. To je vendar preveč! Vse se zahteva od ljud. učitelja, da bi bil naroden, izobražen, učen, tudi v sadje-, živino-, svilo-, vino- in čebeloreji popolnoma doma i. t. d., samo tega nihče ne pomisli, od kod bo za vso to potrebno učenost pripomočkov dobil, kajti plače so večidel take, da se ž njo bomo živi, zlasti če ima učitelj družino. Ali jim zboljšajte plače, ali jih pa že v učiteljskih pripravnicah navadite na póst, in sčasoma celó jim zazugajte: ljudskim učiteljem so želodci prepovedani! — O nemila osoda!»

V resnici, nekterim učiteljem se jako slabo godi, zlasti onim, ki imajo družino. Neki učitelj mi je vlni tožil, da že 3 mesece ni nikakorsnega mesa pokusil, in da on in družina mora samo močnik, zelje in fižol jesti, drugače bi se kmali na kakih vratih njegovo imé bralo. Drugi mi je pravil, da mu od njegove plače ne ostaja toliko, da bi mogel svoji družini spodobna oblačila in obutev napraviti, in pristavil je šaljivo: Moji otroci bodo morali ob delavnikih obleko narobe, ob praznikih pa na lice oblačiti, in namesto obutve jim bodem pa noge »nabiksals«. Še veliko enacih in drugih prežalostnih jeremijad bi lahko povedal, pa raji molčim, ker me zavoljo tega že dovolj serce boli. Zaklicem samo še: Usmilite se tudi že enkrat ubogih učiteljev! *)

Iz logaškega okraja. (Učiteljski zbor.) Na vradno povabilo c. k. okr. šol. svetovalstva v Planini imeli smo 26. preteč. m. učitelji logaškega okraja v Cerknici učiteljski zbor. Dopoldne ob 9. uri se nas je zbralo 10 učiteljev tega okraja, v katerem so sedaj 4 učiteljske službe izpraznjene. Zborovanje je pričel okr. nadzornik g. F. Stegnar, ki je pozdravljaj zbrane učitelje, ter razodeval svoje veselje, da se je toliko učiteljev sesló k tej skupščini, akoravno ne dobijo letos še povernjenih stroškov za popotovanje.

Na to se je pristopilo k dnevnomu redu, ki je bil ta-le:

- a. poročilo o prestrojenji okr. učiteljske knjižnice s sedežem v Idriji;
- b. volitev odbora ali komisije za učiteljsko knjižnico;
- c. razlaganje metrične mere;
- d. o učilnih pripomočkih pri risanju in o metodi;
- e. drugoverstne šolske in učiteljske zadeve.

O učiteljski knjižnici se je enoglasno določilo, da bode knjižnica v Idriji. *) Potem se je odbor za okr. učit. knjižnico volil; voljeni so bili gg: J. Juvan, ravnatelj 4 razredne ljudske šole v Idriji, in učitelji: J. Jnglič, A. Levstek, J. Rupnik, J. Čerin. G. nadzornik vpraša, kateri časopisi naj se naročijo v prihodnje. Učitelji so se zedinili in sklenili, da naj se naročijo sledeči časopisi: »Tovarš«, »Vertec«, »Slov. pedagog«, »Prosvjeta«, »Oesterr. Schulbote« in »Prakt. Landwirth«. Določen je bil potem tudi red, po katerem se bodo časniki bralcem pošiljali.

Na to g. nadzornik prav umevno razlaga novo metrično mero, primerjaje tedanjo z novo mero. Priporoča učiteljem, da naj že prihodnje leto novo mero v šoli učé, da bodo potem otroci staršem domá računiti pomagali.

Kar zadeva nauk v risanju in pripomočke pri risanju, kazal je g. nadzornik, kako bode treba velike šolske table in tablice v ta namen pripraviti, da se bode podučevalo po stigmografični metodi; kazal nam je tudi različne risar-

(*) Odbor slov. uč. društva je že viretjič posredoma in neposredoma o tej žalostni zadevi prosil pomči, toda zadnji odgovor je ta-le: „Dokler deželni zbor ne sprejme te šolske postave, ne more se kaj ukreniti“.

(**) Učitelji logaškega okraja imamo namreč svojo bakvarnico s sedežem v Idriji že od 1. okt. 1870; treba je bode le postavno vravnati. Pis.

ske predloge. Naj bolj lahki, mični in djanjski predlogi za male učence so se nam zdeli Kopsičevi risarski zvezki.

G. nadzornik priporoča dalje učiteljem, da naj na to delajo, da se vsaka šola vpiše kot ud v društvo »Šola«. Vsak učitelj vé, kako ubožnim učencem vsakršnega orodja za šolo večkrat primanjkuje. Vsemu temu pomaga društvo »Šola«, ker za malo denarja se dobi toliko potrebnih reči, da se človek mora čuditi.

Omenjala se je tudi velika razstava na Dunaji. Sklenilo se je, da se bodo tudi iz tega okraja nekateri učitelji razstave vdeležili, ako bodo dobili prosto vožnjo po železnici, ali saj za dve tretjini znižano ceno.

Slednjič nam je še g. nadzornik pokazal in razlagal računski stroj pri številjenji z drobci.

Konečno smo še vsi učitelji nekatere spisane prošnje ali peticije podpisali in jih izročili g. nadzorniku, da naj je pošlje na dotična mesta.

Solnce je bilo že zatonilo, ko smo si še v roke segli in se po bratovsko eden od drugega poslovili.

Iz Šent-Jerneja. (Šolski praznik, šolstvo, šolski prijatelji.) 21. preteč. m. smo tudi pri nas prav slovesno praznovali praznik šolskega pomočnika sv. Alojzija. Zjutraj ob 9. je bila sv. maša, pri kateri so učenci lepo peli. Praznik sv. Alojzija se je že popolnoma udomačil pri naši nježni šolski mladini.

Brali smo v Tovaršu po »Soči« posneti sostavek: »Ljudske šole in slovanski starši«. Prav všeč nam je bil. Ko bi ga le slovanski starši in tudi možje, ki imajo o njem govoriti, bolje prebirali. Za vse druge srenjske in deželne naprave se precej dobi dovolj denarja, le za šolo ga rado, rado manjka. Veselo se sliši, kako tu pa tam posamesni šolski dobrotniki materialno podpirajo šolske namene. V našem (kérskem) okraju smo ustanovili okrajno šolsko knjižnico, za katero smo dobili prav lepe darove. V Kérskem so v nedeljo po sv. Telesu imeli veselico, pri kateri se je za ta namen nabralo 180 gold. Serčna hvala bodi vsem tukajšnjim milim šolskim dobrotnikom! Okrajni šolski svet je določil, da naj se 130 gold. dá za napravo knjižnice, 30 gold. pa konec šolskega leta dvema naj pridnejšema učiteljema, ktera bode g. okrajni šolski nadzornik priporočil.

Iz Ljubljane. (Naznanilo vsem prijateljom slovanskega petja.) Češka »Glasbena Matica« v Pragi izdaja svojim udom vsako leto izvorno opero češko, osnovano za petje in glasovir (Klavierauszug) s češkim ter nemškim tekstom. Že meseca avgusta t. l. pride na svetlo prvo tako delo, in sicer velika komična opera »Predana nevesta«, ktero je zložil B. Smetana, prvi kapelnik češkega narodnega gledišča. Cena vsakega dela, ki bi sicer stalo 8 do 12 gld., bode za ude le 3 gold. Ker vsako tako delo obsega mnogo številčk za 1, 2 in več glasov ter zborov moških in mešanih, zato bode, posebno našim čitalnicam za »besede« vgodno. Kdor tedaj želi dobiti omenjeno opero po omenjeni nizki ceni, je vljudno vabljen, naj pristopi kot ud k pražki »Glasbeni Matici« in pošlje do 20. julija 3 gold. podpisanemu, kteri bode tudi pristopni list in omenjeno opero vsacemu naročniku poslal.

V Ljubljani, 1. julija 1872.

Zastopnik »Glasbene Matice« pražke:
Ant. Foerster.

— Odbor slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani je imel 4. t. m. napovedano sejo, ktere so se vdeleževali gg.: A. Praprotnik, kot pervosednik, Fr. Gerkman kot zapisovalec, ravnatelj Bl. Hrovat, Ivan Tomšič,

A. Vizjak, J. Čencič, J. Majer, in V. Kumar. Vstanovili so se pododbori za pripravo k prvemu splošnemu zboru vseh slovenskih učiteljev v Ljubljani (24. in 25. sept. t. l.). Centralni odbor se je tako-le vstanovil: A. Praprotnik je pervosednik, Iv. Tomšič namestnik, M. Močnik in Dr. Dermelj pa rednika; v odboru za razstavo so: Fel. Stegnar, pervosednik, J. Zima, namestnik, Fr. Podobnik in J. Čencič pa rednika; v odboru za slovesnost so: A. Nedved, pervosednik, Lav. Belar, namestnik, A. Vizjak in J. Majer pa rednika; v odboru za stanovanje so: Fr. Gerkmán, pervosednik, Fr. Raktelj namestnik, Jakob Šot in Fr. Kokalj pa rednika.

Naznanilo. S pismom 11. t. m. so dosedanji odborniki gg. Lav. Belar, France Raktelj, in društveni blagajnik Iv. Zima podpisaneu predsedniku naznanili, da volitev v pododboreh za pripravo splošnega zbora sprejmejo le kot udje, ne pa kot odborniki, ter ob enem naznanjajo, da stopijo iz odbora slovenskega učiteljskega društva. Naznanja se tedaj, da od 11. t. m. vsa blagajnikova in knjižničarjeva opravila (§ 11 društvenih pravil) začasno opravlja ter sprejema vse društvene doneske

A. Praprotnik,

pervosednik slov. uč. društva v Ljubljani.

— Ministerstvo za bogočastje in uk je letošnje leto mnogo, mnogo učnih pomočkov naklonilo in podarilo ljudskim šolam, šolskim in učiteljskim knjižnicam. Vrednost vsega tega darovanega lepega blaga je 16.578 gold. 94 kr., kterega je naj več dalo c. k. založništvo šolskih knjig na Dunaji. Kaže se, da se ljudsko šolstvo vedno bolj podpira. Da bi se le še plača ljudskih učiteljev povsod že stalno vravnala!

— Po naj višjem sklepu od 27. preteč. m. so presvitli cesar na njegovo lastno prošnjo pl. Karola Wurzbacha odvezali njegove službe in ga v priznanje njegovega zvestega službovanja povzdignili v baronov stan, in grofa Aleksandra A u e r s p e r g a, dosedanjega deželnega glavarja, imenovali so za c. k. deželnega pervosednika za Kranjsko. Ko smo se novo imenovanemu gospodu poglavarju učitelji tukajšnjih ljudskih šol poklonili, nas je prijazno sprejel in nas zagotavljal, da mu je skerb za povzdigo ljudskega šolstva zeló pri sercu, in da bode prošnje ljudskih učiteljev rad poslušal in se na nje oziral.

— G. Jakob Smolej, ravnatelj tukajšnje višje gimnazije in c. k. nadzornik mestnih ljudskih šol, je dobil naslov in značaj šolskega svetovalca.

Razpis služeb na Štajerskem. Na dvorazredni ljudski šoli v Središči (velik narodni terg na železnici [Polstranu]) je izpraznjena nadučiteljeva služba z letno plačo 400 gld., s 50 gld. opravilne doklade in s prostim stanovanjem. Prosilci, zmožni slov. jezika, naj se obernje do 15. avg. na krajni solski svet v Središči (solski okraj Ormuz).

Na enorazredni lj. šoli v Koprivnici (okraj Rogatec) učiteljeva služba s 400 gld. l. plače in stanovanje. Prošnje z dokazom znanja slov. jezika do 15. avg. na krajni solski svet v Koprivnici (p. Rogatec).

Razpis službe na Kranjskem. V 4 razredni ljudski šoli v Ipavi je izpraznjena učiteljeva in orglavčeva služba. Prošnje za njo naj se oddajajo pri okrajnem šolskem svetu v Pestojni do konec t. m.

Listnica. G. Bl. v P. 40 kr. ste preveč poslali; imate jih tà hranjene. — G. Fr. S. v J.: Spraševanje za učitelje bode meseca oktobra t. l. Za pripravlanje morete rabiti knjige, ki jih je imenovalo ravnateljstvo c. k. spraševalne komisije v Ljubljani 24. avg. 1871. (Glej »Uč. Tov.« l. 1871, str. 269!) Knjige Vam preskerbí vsak knjigar, pri katerem jih naročite.